

Tollbamondás

Lotz János 1931-ben érettségizett a bonyhádi gimnáziumban. A záróvizsgán szereplő huszonöt tantárgy mindegyikéből jeles osztályzatot kapott. Az iskola lutheránus tanárokból álló kara az egyház egyik legnagyobb ígéretét látta benne, ezért sokan úgy vélték, hogy a soproni teológián folytatja majd tanulmányait. Lotz azonban más utat választott: a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karára jelentkezett, ahol magyar–német–angol szakos hallgatóként kezdte meg egyetemi éveit. Széles körű műveltségének és alapos felkészültségének köszönhetően az Eötvös Collegiumba is felvették. Itt került kapcsolatba a kor egyik legjelentősebb nyelvtudósával, Gombocz Zoltánnal, aki nemcsak tanára, hanem szellemi mestere is lett. Az ő ösztönzésére kezdett el foglalkozni a nyelvtudomány szinkrón kérdéseivel, és érdeklődése egyre inkább a kutatás felé fordult. Gombocz Zoltán, felismerve tanítványa kivételes kutatói képességeit, kétéves stockholmi ösztöndíjat szerzett számára.

Útmutató a tollbamondáshoz

Írjuk fel a táblára!

Collegium, Gombocz

Mondjuk el!

Az évszámon kívül a többi számnevet kérjük, hogy betűvel írják le!

Először olvassuk el végig a szöveget, utána egy teljes mondatot olvassunk fel, majd kisebb egységekben diktáljuk le! A végén újra olvassuk el az egész szöveget!

Annyi ideig tart a tollbamondás, amíg minden diák végez.

1. Döntsd el, majd jelöld a megfelelő betűjel bekarikázásával, hogy igazak-e az alábbi szabályok, és ezzel együtt a hozzájuk tartozó példák. Amennyiben hamisnak véled a szabályt, írd le helyesen a hozzá tartozó példát a vonalra!

4/

a) *pécsi Nemzeti Színház* **Pécsi Nemzeti Színház**

Kisbetűvel kezdjük az intézmények működési helyére utaló -i melléknévképzős településneveket akkor is, ha azok részei az intézmény nevének. **I – H**

b) *Nemzetközi Nőnap, Víz Világnapja* **nemzetközi nőnap, víz világnapja**

Akkor jár a pont, ha mindkét javított példa helyesen írt.

Az ünnepek, jeles napok tagjait nagy kezdőbetűvel is írhatjuk mondatközi helyzetben, ha a jelentőségüket akarjuk kiemelni. **I – H**

c) Cicero – Cicerónak, Coca-Cola – Coca-Colát _____

Ha az idegen írásmód szerint írt tulajdonnevek végén lévő rövid magánhangzót ejtjük, akkor ha ezek a szavak toldalékot kapnak, abban az esetben a magyar kiejtéshez igazodva megnyújtva írjuk a szótő végi magánhangzót. **I – H**

d) *„Ismerni a jót könnyebb, mint követni” – írta unokaöccsének Kölcsey.*

Ha az idéző mondat követi az idézetet, gondolatjellel kapcsoljuk, kisbetűvel kezdjük, és ilyenkor az idézet végén a felkiáltójelet és a kérdőjelet kitesszük, a pontot azonban nem. **I – H**

2. Oldd meg az alábbi szóegyenleteket!

15/

kutya+macska+barátság	kutya-macska barátság
tízezer+ötszáz+tizenöt	tízezer-ötszáztizenöt
jelen+nem+lévő+személy	jelen nem lévő személy
viasz+szerű	viaszszerű
Mikszáth+s	mikszáthos
sakk+készlet	sakk-készlet
USA+ban	USA-ban
szűn(ik)+telen	szüntelen
alumínium+huzal	alumíniumhuzal
úton+módon	úton-módon
könyv+ritkaság+gyűjtemény	könyvritkaság-gyűjtemény
Budapest+térkép	Budapest-térkép
7. + s (<i>tanuló</i>)	7.-es
Tarr+ról	Tarr-ról
sző+j	szőj

3. Jelöld a megfelelő betűvel, hogy az alábbi kifejezések aláhúzott részére melyik állítás igaz!**14/****A:** Kötőjellel írjuk a szót.**B:** Nem kötőjellel írjuk a szót.

Igaz_e?	A	Neoton_együttes	B
meg_megáll	A	Visegrád_környéke	B
Petőfi_verse	A	réges_régen	A
szóról_szóra	B	Árpád_híd	B
ütött_kopott	A	Duna–Tisza_köze	B
mende_monda	B	nap_nap után	B
ENSZ_katona	A	Esterházy_torta	A

4. Az alábbi mondatok mindegyikében található egy vagy több helyesírási hiba. Húzd alá azt a szót vagy azokat a szavakat, amelyek hibásak, és írd följük a helyes megoldást!**8/**

James **Watt-tal** foglalkoztunk a **fizikaórán**, aki a közhiedelemmel ellentétben nem feltalálta, hanem továbbfejlesztette a gőzgépet.

A **húgom** még sohasem viselte a haragoszöld **estélyi ruháját**, amelyet **annak idején** a szalagtűzőjére vásárolt.

A szakemberek erős szennyeződést észleltek a Bodrog folyó **vizében** is.

Elígérkeztem egy rendezvényre, ahol **muzeális** értékű tárgyakat mutattak be, amelyek eredetiségét **tanúsítvánnyal** igazolták a szakértők.

Minden egyes hibáért 1 pontot vonjunk le a maximálisan adható 8-ból.

5. Töltsd ki a táblázat üresen maradt oszlopát a feladatnak megfelelően!**9/**

1 = az 1. megoldás a jó

2 = a 2. megoldás a jó

3 = a 3. megoldás a jó

X = mindhárom megoldás jó

0 = egyik megoldás sem jó

1.	2.	3.	
dühvel	juhhal	méhvel	X
valamije	foglya	estélye	X
közömbös	visszásság	monogram	X
tégej	zsindej	erekje	0
erkély-jelenet	hely-jegy	follyon	0
paródizál	szimbólikus	szólista	3
turbán	tribün	müzli	X
guggol	erössen	utánna	1
bennsőséges	parttalan	fennséges	2

6. Pótold az alábbi szavak hiányzó –i/–í betűjét!**10/**

biztat, ízület, nyilvános, szívélyes, áhítatos, vívmány, íromány, vigasz, tízet, vízibicikli

Szövegértés – MEGOLDÁSOK**1. Igaz vagy hamis az állítás?****5/**

a) Az értesítőben az iskola eseményeit foglalták össze.	igaz
b) A gimnázium akkor nyolcosztályos volt.	igaz
c) 1931-ben összesen kilencen vizsgáztak.	hamis
d) Az érettségi öt napig tartott 1931-ben.	igaz
e) A vizsgázók betűrendben szerepelnek a szövegben.	igaz

2. Számold ki!**5/**

a) Lotz összesen ennyi jutalomban részesült 1931-ben.	50 (pengő)
b) Legalább ennyi tagja volt az érettségi vizsgabizottságnak (<i>egyébként több lehetett</i>).	3
c) Ennyi diák vezette a szavalókört.	3
d) Ennyi lány érettségizett ötösre.	2
e) Ennyi betűből áll az önképzőkör tanárának vezetékeve.	5

3. Döntsd el, hogy Lotz melyik tevékenységhez hogyan köthető? Közösségi vagy egyéni cél vezérli? 4/

Pályázaton vesz részt.	egyéni	Érettségi vizsgát tett.	egyéni
Ünnepi beszédet mond.	közösségi	Bírálatok készítése.	közösségi

4. Egészítsd ki a hiányos szövegeket a megfelelő szavakkal, kifejezésekkel!**6/**

- a) iskola tanév gimnázium jelentés szeptember bizonyítvány

Értesítő: az a **JELENTÉS**, melyet az egyes tanintézetek - csakis az akkori fő- és közép**ISKOLÁ**-k, a polgári, sőt néha az elemi szinten is - egy-egy évi működésükről a **TANÉV** végén adni szoktak.

- b) vallás térség keresztény kerület iskola lelkipásztor

Esperes: a **KERESZTÉNY** egyházakban (katolikus, református, evangélikus) az egyházmegye egy meghatározott **KERÜLETÉ**-nek élén álló, a püspök által kinevezett vagy választott pap/lelkész. Feladata az esperesi terület **LELKIPÁSZTOR**-i munkájának összehangolása, a gyülekezetek felügyelete.